

Rosszból is megárt a sok

Molnár Gál Péter kritikái azokról a színelőadásokról, amelyeket Ács János rendezett, a folytatólagos rosszindulat üledékei, ő tudja, miért. A *Jó embert keresünk*, amelyről a Népszabadság november 14-i számában tudósított, nem láttam még, de a szinte irracionális gonoszságot fülön csíptem benne. Ennek elenyésző töredéke szerény személyemre is átsugárzott. Dessau zenéje Molnár Gál szerint „Csúnya pancs”, „Illik a játszott szöveghez.” Ehhez az ítélethez biggyeszi a következő kommentárt: „A műsorfüzet állítása szerint Nemes Nagy Ágnes fordította a drámát, a dalokat **Eörsi István**. Egy költő fordítása ízlés szerint megítélhető. Másik költővel belefordíttatni verseket irodalmi nevelatlenség.”

A rám oly jellemző szerénység meggátol abban, hogy dalfordításaimat részletesen értékeljem. Kinpadon persze egy idő múlva beismerném, hogy a „csúnya pancs” kifejezés pontatlanul jellemzi őket, mivel kitűnőek. Ettől a korrekciótól azonban megkímélném a nagyérdeműt, ha nem hangzana el az „irodalmi nevelatlenség” vádja is, mely Ács Jánost próbálja rossz hírbe keverni.

Nemes Nagy Ágnes a darabot könyvkiadó számára fordította le, a dalszövegeket verseknek tekintette. Ez a teljességgel jogos eljárás vagy arra kényszeríti a rendezőket, hogy új zenét írassanak a magyar versekre, aminek szerzőjogi akadályai vannak, vagy pedig arra, hogy más szöveget énekeltesse el a színészekkel. Eddig többnyire úgy jártak el, hogy rányomtaták a színlapra Nemes Nagy nevét, és átdolgoztatták – többnyire költőkkel, például Fodor Ákossal – a dalszövegeket. Mivel azonban a magyar vers nagy ellenállást tanúsított, elébe mentek a zenével oly módon, hogy átigazították Dessau zenéjét is, és a két munka valahol félúton találkozott.

Ha valamely rendező meg akarja őrizni a Dessau által megteremtett prozodiát, akkor újra kell fordíttatnia a dalszövegeket. Ez költői munka – tökéletes értelmetlenség volna egy nem költőt megbízni vele csak azért, hogy nevének szom-

szédsága ne zavarja Nemes Nagy Ágnes emlékét. Eddig is elvégeztem hasonló feladatokat. Számos Brecht-darab dalait fordítottam újra, a Szecsuanba telepített szongokat is a kaposvári előadás számára, Ascher Tamás kérésére. Mint-hogy abban az időben meglehetősen el voltam tiltva, nevem nem került a színlapra, de azért Molnár Gál bizonyára észrevette, hogy nem Nemes Nagy szövegeit éneklék a színészek. Ezt emlékezetem szerint akkor nem nehezményezte, igaz, hogy a rendezőt nem Ács Jánosnak hívták. A kaposvári változat elveszett, újra kellett fordítanom a dalokat. Nevem azért szerepel a színlapon, mert már megszűntek az okok, amelyek korábban illegális színházi munkára kényszerítettek.

Mármost azt a tényt, hogy valamely versfordítás nem énekelhető el egy tőle teljességgel függetlenül létrejött zenemű előírásai szerint, sokan tudják Magyarországon. Molnár Gált becslésem szerint 6-8 éves korában avatták be ebbe a titokba. Arról a tényről is nyilván értesült, hogy előnyös, ha a költői szövegeket költők fordítják, bár ezt a tudását nem feltétlenül a színházak gyakorlatából merítette. Kritikája olyan alapigazságok szajkózására kényszerít, melyekről nemcsak egyszerűen tud, hanem azt is tudja, hogy tudom, hogy tudja. Nem ugranék be ebbe a vacak szerepbe, ha nem gondolnám, hogy egyszer megálljt kell kiáltani a jól értesültség burkába rejtett elvtelen pizkoskodásnak. Rosszból is megárt a sok.

Eörsi István

Úgy rémlik, **Eörsi** nem osztja véleményemet *A szecsuanai jólélek (Jó embert keresünk)* előadásáról. Érdeklődéssel várom, miként ítél akkor, amikor több információ birtokában lesz. Nem türtöztethetem jól értesültségem fitogtatását: várom, mit szól akkor, ha megtudja, hogy az *Elefántdalt* nem ő fordította, nem is Nemes Nagy, még csak nem is Fodor, hanem színházilag állították elő.

M. G. P.